

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

1000 София, ул. Московска № 33. Тел. 93 77 591. Факс 98 70 855. e-mail: info@sofiacouncil.bg. <http://www.sofiacouncil.bg>

ЧРЕЗ: Г-н Цветомир Петров

Председател на СОС

ДО: Столичния общински съвет

ДОКЛАД

**От Вили Лилков, Иван Сотиров и Ивайло Йонков
общински съветници**

За: Обявяване на конкурс с международно участие за идеи за доизграждане и развитие на територията на Княжеската градина

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

С настоящия доклад предлагаме СОС да вземе решение за обявяване на конкурс с международно участие за идеи за доизграждане и развитие на територията на Княжеската градина, разположена между бул. „Цар Освободител“, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“, ул. „Ген. Гурко“ и бул. „Васил Левски“ и представляваща част от системата от открити културно-исторически публични градски пространства в централната градска част на София.

Целта на конкурса е да се получат идеи за запазване и обогатяване на парковото пространство на Княжеската градина като елемент от „Зелената памет“ на София и доизграждане на архитектурно-пространствената рамка на бул. „Цар Освободител“.

На основание чл. 17, ал. 1, т. 2, чл. 21, ал. 1, т. 11 и чл. 33, ал. 1, т. 2, чл. 44, ал. 1, т. 13 от ЗМСМА и чл. 7, ал. 1, т. 2 и т. 10 от Правилника за организацията и дейността на СОС предлагаме на СОС да приеме следното

РЕШЕНИЕ

1. Възлага на кмета на Столична община да организира конкурс с международно участие за идеи за доизграждане и развитие на публичното градско пространство на територията на Княжеската градина.
2. Контролът по изпълнение на настоящото решение се възлага на Постоянната комисия по образование, култура, наука и културно многообразие.

Приложение към доклада:

1. Обосновка.
2. Мотиви.
3. Проект на решение.

С уважение:

Вили Лилков

Иван Сотиров

Ивайло Йонков

Обосновка

Княжеската градина има историческо значение за София. До Освобождението мястото, наречено „Стамболова ливада“, е наводнявано от „Градската вада“ (Крива река). Реката е минавала по ул. „Солунска“, наводнявала е блатата около Народния театър и се вливала в Перловската река. През зимата водата замръзвала и там са организирани музикални увеселения и пързаляне с кърки.

През 1882 г., по желание на княз Александър I Батенберг, градският градинар Карл Бетц създава на това място Княжеска градина с площ от 35 дка за производство на цветя, зеленчуци и плодове за нуждите на двореца.

След пристигането на княз Фердинанд в България част от градината е обособена като ботаническа от швейцарския градинар Люсиен Шевалас, който преработва алейната мрежа и обогатява растителността. През 1896 г. Йохан Келерер създава първия алпинеум в България и на Балканите и събира в градината огромното растително богатство на България. По проект на арх. Фридрих Грюнангер там се изграждат цветни оранжерии, в които се отглеждат и финикови палми, лимони, портокали, фикуси, банани, кокосови дръвчета, камелии, орхидеи, бегонии. От 1898 г. градината се ръководи от проф. Жул Лошо, Йозеф Фрай и Жан Моризе и дендролога Аларикус Делмард, които отглеждат в нея стотици видове рози.

От 1891 г. в градината се устройва зоопарк с директор Бернард Курциус. Препаратор е Ернст Холбайн, заменен от 1892 г. от орнитолога Паул Леверкюн.

През 1903 г., по проект на арх. Георги Фингов, градината се огражда с лети чугунени решетки и бели каменни стълбове в стил сецесион.

След обявяване на Независимостта на България, е обявен конкурс за Царски дворец с градини на мястото на Княжеската градина – първи опит за монументално осмисляне на нейното пространство. Проектът на арх. Никола Лазаров не е реализиран поради избухването на войните.

През 1935-1936 г., със средства на царското семейство, в градината е устроена и дарена на децата, т.нар. „Царска детска градина“ с лабиринт, басейн, летен и детски театър за 600 деца, малък медицински пункт, алпинеум и цветен кът с високопланински цветя от Мала Азия, Кавказ, Пирин, Рила и Родопите.

Постепенно около градината са изградени великолепни в архитектурно отношение сгради и така Княжеската градина се превръща в общо сечение и синтез на наука и естетика в градоустройството и архитектурата от началото на XX век - жив паметник-свидетелство за стремежа на поколения българи към европейска, по устройство и дух, държава.

Малко след 9.IX.1944 г. в градината е разположена съветска зенитна батарея. С халосни залпове оттук се отбелязват победите на Червената армия. По-късно е разбита оградата и е пренесена в резиденция „Лозенец“, построен е ПСА, а градината е наречена „Градина на паметника на Съветската армия“. От момента на изграждане на паметника до днес единствената съществена промяна в нея е преместването на Зоологическата градина и присъединяване на терена към парковата среда.

Връщането през 2011 г. на името Княжеска градина бе първата стъпка за възстановяване на връзката, както с историческия облик на градината, така и с архитектурното ѝ обкръжение.

В резултат от серия дискусии за бъдещето на ПСА, с участието на граждани, съсловни организации, архитекти, анализатори, журналисти, НПО и общински съветници, бе взето решение да се изготви задание за конкурс с международно участие за идеи за доизграждане и развитие на територията на Княжеската градина. Заданието за конкурса бе окончателно изготвено на 6 март 2012 г. от екип на НАГ с пълна документация за конкурсната програма, а Асоциация за развитие на София, по препоръка на кмета на Столична община, организира обществена дискусия по заданието и публикува цялата конкурсна документация на своята интернет-страница (https://www.sofia-da.eu/images/iniciativi/Konkurs_Knyajeska_gradina.pdf), където тя е достъпна и днес.

За съжаление, решението за конкурса остана неизпълнено поради незаинтересоваността и нерешителността на Столичния общински съвет и администрацията на кмета на Столична община.

МОТИВИ

С премахването на ПСА се създава възможност пространството на Княжеската градина да бъде преосмислено, отново планирано и доизградено, при съобразяване с нейните уникални дадености, като местоположение, растително богатство, комуникационни възможности, архитектурно обкръжение и историческо развитие.

За изпълнение на тази задача е необходимо да се пристъпи изключително внимателно и отговорно, като се поканят за участие в конкурс за творчески идеи за нейното развитие екипи от специалисти от България и чужбина.

С приемането на настоящото решение ще направим първата и много важна стъпка да продължим развитието на Княжеската градина в европейски дух, за да я превърнем в живо, модерно и красиво място, привлекателно със своята уникалност за всички граждани на столицата, защото публичните пространства по своя замисъл имат за задача да събират хората, а не да ги разделят!

СТОЛИЧНА ОБЩИНА
СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

1000 София, ул. Московска № 33. Тел. 93 77 591. <http://www.sofiacouncil.bg>

ПРОЕКТ

РЕШЕНИЕ № .....

на Столичния общински съвет

от .... 2024 година

На основание чл. 17, ал. 1, т. 2, чл. 21, ал. 1, т. 11 и чл. 33, ал. 1, т. 2, чл. 44, ал. 1, т. 13 от ЗМСМА и чл. 7, ал. 1, т. 2 и т. 10 от Правилника за организацията и дейността на СОС

СТОЛИЧНИЯТ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

РЕШИ:

1. Възлага на кмета на Столична община да организира конкурс с международно участие за идеи за доизграждане и развитие на публичното градско пространство на територията на Княжеската градина.
2. Контролът по изпълнение на настоящото решение се възлага на Постоянната комисия по образование, култура, наука и културно многообразие.

Настоящото решение е прието на заседание на Столичния общински съвет, проведено на ..... 2024 г., Протокол № ....., точка ..... от дневния ред, по доклад № ..... 2024 г. и е подпечатано с официалния печат на Столичния общински съвет.

Председател:

Цветомир Петров